

۹۹۵۰/۲۲۰/۱۱۴۳۰۱

شماره :

۱۳۹۸/۴/۱۶

تاریخ :

دارد

پیوست :

نمایندگی وزارت امور خارجه در شمال و شرق کشور - مشهد

بسمه تعالی

معاونت محترم هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی
مدیرکل محترم جهاد کشاورزی خراسان رضوی
ریاست محترم سازمان صنعت ، معدن و تجارت خراسان رضوی
ریاست محترم اتاق بازرگانی ، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
ریاست محترم اتحادیه صادرکنندگان صدور خدمات فنی و مهندسی خراسان رضوی
ریاست محترم انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی
ریاست محترم سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان رضوی
ناظر محترم گمرکات خراسان رضوی و مدیرکل گمرک مشهد
مدیرکل محترم راهداری و حمل و نقل جاده ای استان خراسان رضوی
موضوع: برنامه توسعه اقتصادی - اجتماعی هفت ساله ترکمنستان

با سلام

احتراما، به پیوست گزارش های واصله از سفارت جمهوری اسلامی ایران در عشق آباد تحت عناوین "تعیین خطوط و اصول اجرای برنامه ۷ ساله توسعه اقتصادی و اجتماعی ترکمنستان بر اساس اولویت تعیین شده توسط رئیس جمهور این کشور" و برنامه دولت ترکمنستان جهت ایجاد تحول در بخش خصوصی این کشور، جهت ملاحظه و بهره برداری مقتضی ارسال می گردد.

غلامعباس ارباب خالص
مشاور وزیر و رئیس نمایندگی

رونوشت :

- جناب آقای معصومی فر مدیرکل محترم هماهنگی و پایش روابط اقتصادی دوجانبه

- جناب آقای باقری مقدم دستیار وزیر و مدیر کل محترم اوراسیا
- جناب آقای احمدی سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران در عشق آباد
- سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - مرو

بسمه تعالی

تعیین خطوط و اصول اجرای برنامه هفت ساله اقتصادی و اجتماعی (۲۰۲۵-۲۰۱۹) دولت ترکمنستان بر اساس اولویت توسط رئیس جمهور این کشور

مقدمه :

بردی محمداف رئیس جمهور ترکمنستان در ابتدای سال با اعلام آغاز برنامه اقتصادی و اجتماعی هفت ساله کشور (۲۰۲۵-۲۰۱۹)، کلیات برنامه را نیز ذکر نمود. وی در زمینه اجرای این برنامه گفت: «توسعه بخش انرژی، بهبود بخش حمل و نقل و ترانزیت، بهبود سودآوری حوزه های مختلف اقتصادی، ایجاد رقابت در تولید ملی، پیاده سازی اقتصاد دیجیتالی و برنامه دولت الکترونیک، رشد حجم کالاهای صادراتی، کاهش واردات، فعالیت های سرمایه گذاری در راستای جذب سرمایه های داخلی و خارجی، خصوصی سازی اموال دولتی، ایجاد شرایط مطلوب برای بخش خصوصی از مهمترین اهداف این برنامه در سالهای آینده می باشد.»

وی افزود: در عین حال تبدیل کشور به مرکز حمل و نقل و لجستیک مهم منطقه و قاره، توسعه صنعتی با استفاده از ذخایر منابع طبیعی و تولید کالاهای آماده شده از مواد داخلی با ارزش افزوده، برندهای کلیدی در اقتصاد کشور ترکمنستان خواهد بود و به علاوه انتخاب بهترین راه های توسعه فنی و تکنولوژیکی براساس پیش بینی بلند مدت، تجزیه و تحلیل عوامل خارجی و محلی، توجه به پایگاه منابع استراتژی نوآورانه کشور به طور کلی و نیز شاخه ها و امکانات خاص مورد تاکید قرار گرفت.

در این جلسه اعلام شد که کارگروهی به منظور بررسی چگونگی اجرای برنامه تاسیس خواهد شد تا با توجه به اولویت های برنامه، در راستای سیاست اقتصادی کشور در فرآیند اجرائی قرار گرفته و مراتب به استانها نیز منعکس گردد تا استانداران با مدنظر قرار دادن اجرای این برنامه، بر این اساس حرکت نمایند.

چندی قبل با تشکیل اولین جلسه کارگروه بررسی چگونگی اجرای برنامه، رئیس جمهور اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی هفت ساله کشور (۲۰۲۵-۲۰۱۹) را به ترتیب اولویت به شرح ذیل اعلام کرد :

الف : توسعه بخش سوخت و انرژی :

توسعه صنایع نفت و گاز ترکمنستان و جذب سرمایه گذاران خارجی، توسعه و بهره برداری از منابع هیدروکربوری و بررسی فضای سرمایه گذاری و توسعه صنعت نفت و گاز و پتروشیمی، نیز چگونگی توسعه میادین نفت و گاز بخش ترکمنی دریای خزر، احداث خطوط لوله جدید انتقال گاز و نیز تعیین موضع رسمی دولت ترکمنستان در امور توسعه صنعت نفت و گاز از اهداف توسعه صنایع نفت و گاز ترکمنستان است.

ترکمنستان در برنامه ریزی آینده در این حوزه تصمیم دارد که تاسیسات صنعتی مدرن برای فرآوری گاز طبیعی و تولید بنزین خودرو و هواپیما و همچنین گازوئیل را با مشارکت شرکت های پیشرفته بین المللی احداث نماید. افتتاح این تاسیسات به طور قابل توجهی موقعیت صادرات ترکمنستان را در بازار جهانی انرژی افزایش خواهد داد. اجرای پروژه های بزرگ در زمینه تولید کالاهای رقابتی حوزه نفت و گاز در بازارهای جهانی یکی از وظایف استراتژیک توسعه صنعت نفت و

گاز است. از لحاظ حقوقی نیز فعالیت سرمایه گذاران خارجی از سوی قانون سرمایه گذاری در ترکمنستان در فعالیت اقتصادی خارجی مورد حمایت است.

با توجه به ذخایر سرشار نفت و گاز در این کشور، دولت قصد دارد همکاری‌ها در حوزه انرژی را در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی هرچه بیشتر گسترش دهد و به این منظور یک برنامه ملی بلند مدت ۱۲ ساله (تا سال ۲۰۳۰) توسعه صنعت نفت و گاز از سوی مقامات ذیربط این کشور تدوین و جهت اجرا به تصویب رئیس جمهور رسیده است.

مسأله چگونگی عرضه و ترانزیت نفت و گاز، توسعه مناطق میدان‌های نفت و گاز حوزه دریای خزر و نحوه انعقاد قرارداد مشارکت در تولید، امور اکتشاف و استخراج نفت و گاز، فرصت‌ها و ظرفیت‌های همکاری در بازار انرژی ترکمنستان و چشم‌اندازهای تعامل بین‌المللی و ارائه توانمندی‌ها در رابطه با عرصه‌های فوق از دیگر محورهای اهداف توسعه صنعت نفت و گاز ترکمنستان است. با کشف روش نوآورانه تولید کک مخروطی از نفت در ترکمنستان با استفاده از فن آوری‌های نوین و قابلیت‌های فنی مجتمع پالایشگاه ترکمن باشی میتوان کک با کیفیت بالا در سطح استانداردهای جهانی را نیز تولید نمود. دولت ترکمنستان در تلاش است بر اساس یک برنامه تدوین شده بلندمدت تا سال ۲۰۳۰ میلادی با جذب بیش از ۶۳ میلیارد دلار در بخش نفت و گاز خود سرمایه گذاری کند که ۲۵ میلیارد دلار آن از سوی سرمایه گذاران خارجی صورت خواهد گرفت بقیه نیز از منابع داخلی تامین میگردد. ترکمنستان با این حجم سرمایه گذاری، تولید گاز خود را سالانه به ۲۵۰ میلیارد متر مکعب و تولید نفت خام را به بیش از ۱۱۰ میلیون تن افزایش خواهد داد. همچنین ظرفیت پالایش سالانه فرآورده‌های نفتی این کشور در سال ۲۰۲۰ به ۲۰ میلیون تن، در سال ۲۰۲۵ میلادی به ۲۲ میلیون تن و در سال ۲۰۳۰ میلادی به ۳۰ میلیون تن افزایش می یابد. به همین دلیل این کشور تلاش گسترده‌ای را برای استخراج و اکتشاف نفت و گاز در تمامی سرزمین خود بویژه دریای خزر آغاز کرده‌است.

ب: اجرای برنامه توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و ارتباطات :

در شرایط فعلی کشور، بخش حمل و نقل یکی از عوامل اصلی توسعه پایدار و یکی از بخشهای اساسی اقتصاد جهانی است و برای ترکمنستان از برنامه‌های اولویت دار است. این کشور در حال حاضر گفتگوهای دوجانبه و چند جانبه تحت نظر سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در خصوص توسعه حمل و نقل و ترانزیت را پی گرفته است. امروزه وضعیت این کشور در حوزه حمل و نقل و ترانزیت دارای اهمیت منطقه‌ای و بین‌المللی است و این کشور مصمم است که در این حوزه پروژه‌های مهم زیربنایی را اجرا نماید.

با توجه به این موضوع، مدرنیزه نمودن و تنوع سیستم حمل و نقل چندوجهی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با استفاده از زیرساخت‌های جاده‌ای، ریلی، هوایی با احداث فرودگاه‌های بین‌المللی و دریائی با احداث و بهره‌برداری از بندر جدید ترکمن باشی و توسعه کریدورهای بین‌المللی مانند کریدور لاجورد، کریدور شرق - غرب، تراسیکا و ارتباط بین دریای سیاه و دریای خزر به عنوان یکی از اهداف مهم و اولویت دار این کشور قرار گرفته است و با تمام توان در ارتقاء آن تلاش می کند.

اجرای پروژه‌های توسعه زیرساخت‌های حمل و نقل و ترانزیت هوایی، راه آهن، دریایی، جاده‌ای در راستای توسعه حمل و نقل چندوجهی آغاز شده و در حال حاضر در حال اجرا است. بهره‌برداری بندر بین‌المللی ترکمن باشی که در سواحل خزر، ساخت خط راه آهن قزاقستان - ترکمنستان - ایران، ساخت راه آهن کرکی - امام نظر ترکمنستان و آقینه افغانستان، بخش اول بخش راه آهن بین‌المللی آسیا، احداث پل ریلی و جاده‌ای بر ریو در رودخانه آمودریا، احداث فرودگاه‌های بین‌المللی در عشق‌آباد، ترکمن باشی، ترکمن‌آباد و مرو و در آینده در دیگر شهرها از جمله این برنامه هاست.

همچنین احداث بزرگراه عشق آباد - ترکمن آباد و ترکمنستان - قزاقستان به طور قابل توجهی ظرفیت سیستم جاده ای کشور، کیفیت و زمان خدمات لجستیک را بهبود می بخشد. با تکمیل و بهره برداری از این زیرساخت های حمل و نقل و تدارکات بین المللی علاوه بر تبدیل کشور به مکانی مهم در حمل و نقل منطقه ای و بین المللی، در گسترش و روابط تجاری و اقتصادی با کشورهای همسایه و دیگر کشورها را گسترش می دهد.

ج - توسعه بخش کشاورزی :

در حوزه سیاستهای اقتصادی، بخش کشاورزی یکی از بخشهای مهم و استراتژیک به شمار می رود و در چند سال گذشته، تغییرات مهم و گسترده ای در این زمینه انجام شده است. هدف اصلی این اصلاحات در حوزه کشاورزی افزایش تولید مواد غذایی در بازار مصرف است به گونه ای که بهبود کیفیت زندگی شهروندان را بدنبال داشته باشد.

کار سیستماتیک برای بهبود تولید محصولات کشاورزی و باروری زمین، توسعه فعالیتها بر روی زمین های مستعد کشاورزی دارای ارزش افزوده، یافتن راه حل بهبود زمینهای کشاورزی و مسائل مربوط به تامین آب و پایه توسعه موفقیت آمیز تولید گندم و پنبه به عنوان دو محصول عمده و مهم در سطح ملی است.

سرمایه گذارهای قابل توجهی برای تجدید ناوگان فنی مجموعه کشاورزی و تجهیزات و ماشین آلات مدرن انجام شده است. همچنین دولت در جهت بالا بردن تولید با لحاظ نمودن معافیت کشاورزان از پرداخت مالیات، لحاظ نمودن شرایط مساعد برای ارائه خدمات فنی، خرید بذر مرغوب گندم، تحویل کودهای معدنی ارزان قیمت، تهیه سموم شیمیایی کنترل آفات ارزان قیمت از جمله امکانات در اختیار کشاورزان مساعدت می نماید. به علاوه توجه ویژه ای به استفاده منطقی از زمین، آب و دیگر منابع طبیعی، حفاظت از محیط زیست، توسعه علوم زراعی، انتخاب و پرورش، معرفی فن آوری های نوآورانه، روش های پیشرفته مدیریت، آموزش متخصصین واجد شرایط، ایجاد زیرساخت های مدرن اجتماعی و غیره مبذول شده است. تصویب برنامه دولت برای تولید جایگزین واردات و افزایش حجم صادرات گام مهمی در جهت توسعه هرچه بیشتر بخش های غذایی در اقتصاد ملی و ایجاد رضایت در برآورده شدن نیازهای مردم در استفاده از محصولات متنوع در حوزه کشاورزی است. اجرای بیش از ۱۱۰ پروژه از جمله در بخش کشاورزی و صنایع غذایی نیز در برنامه ۷ سال توسعه اقتصادی و اجتماعی در دستور کار است. در عین حال، تلاش های دولت در این برنامه تقویت بخش خصوصی برای دستیابی به اهداف مشخص شده در چشم انداز آینده است.

مجتمع های بزرگ دام و طیور با چرخه کامل تولید، اعم از کشت محصولات علوفه و تغذیه دام ها تا فرایند تولید گوشت و شیر و دیگر فرآورده های گوشتی و لبنی در کلیه مناطق کشور احداث می شود. این مجتمع ها گوشت و انواع فرآورده های آنرا تولید می کنند. در مزارع، انواع سبزیجات و صیفی جات تازه و سالم در تمام طول سال برداشت میشود. تولید میوه و سبزیجات کنسرو شده، آبمیوه های طبیعی، نوشیدنی ها و دیگر محصولات کشاورزی در این برنامه گنجانده شده است.

با احداث دریاچه ترکمنستان آلتین عصیر، زیرساخت های مناسب برای ماهیگیری، دامداری و کشاورزی تأسیس خواهد شد. فرصت های فراوانی در منطقه ساحلی برای تشکیل مزارع پرورش گیاه برای رشد محصولات زراعی وجود دارد. با توسعه قلمرو دریاچه آلتین آشیر، کشاورزی، دامداری و ماهیگیری رونق پیدا میکند. فرصت های فراوانی در منطقه ساحلی برای تشکیل مزارع پرورش گیاه برای رشد محصولات زراعی وجود دارد. تمام این اقدامات باعث ایجاد تحرک در روند رو به رشد اقتصاد کشاورزی و تاثیر مثبت در حمایت از تولیدکنندگان در حوزه کشاورزی است.

د - اجرای برنامه اقتصاد دیجیتال و پیاده سازی دولت الکترونیک :

اجرای توسعه اقتصاد دیجیتال، به ویژه در مورد حمل و نقل، سیستم پرداختها با توجه به ضرورت مدرنیزاسیون و دیجیتالی کردن عرصه تجاری، تشکیل سیستم یکپارچه تحرکات صادرات و رشد تولید علمی مبتنی بر کالاها و اجزای نوآورانه متمرکز است. اقتصاد دیجیتالی نقش مهمی در فعالیت تجارت خارجی در اقتصاد ملی دارد که توسعه تکنولوژیکی تولید، اشتغال جمعیت و رونق بازار داخلی با تولید کالاهای مصرفی داخلی را فراهم می آورد.

در این خصوص برنامه های دوره های کوتاه مدت شامل بخش های نظری و عملی برای این منظور توسعه داده شده است. این دوره ها با هدف بهبود مهارت های دیجیتالی مدیریت و درک عمومی از مبانی اقتصاد دیجیتال، ویژگی های ویژه و توانایی های فن آوری های دیجیتالی، تاثیر آنها در توسعه شاخه ها و حوزه های اجتماعی است. اهداف، جهت ها و مراحل اجرای مفهوم توسعه اقتصاد دیجیتال در ترکمنستان در سال های ۲۰۱۹ - ۲۰۲۵، بر اساس قانون از انتقال به اقتصاد دیجیتال، فناوری اطلاعات و ارتباطات، امنیت سایبری و سایر موضوعات برای برنامه های آموزشی است

اجرای موفقیت آمیز هر پروژه ملی، مستلزم مولفه های پرسنلی قدرتمند از جمله مدیریت و آموزش است. با ذکر این نکته، دوره های مبتنی بر اقتصاد دیجیتالی که در آکادمی خدمات دولتی سازمان یافته اند، در جهت ارتقاء توان بالقوه در همه شاخه های اقتصاد ملی تحت نظارت دقیق اجرای اقدامات برنامه ریزی شده برای اصلاح دیجیتال در سیستم های آموزشی و علمی قرار گرفته است.

۵ - اجرای برنامه توسعه صادرات به عنوان جایگزین واردات :

ایجاد تحرک در تولید انواع محصولات با عنوان طرح جایگزینی واردات و افزایش صادرات، گسترش جغرافیای ورود تولید کنندگان محلی به بازارهای خارجی و همکاری های بین المللی در این زمینه مد نظر قرار گرفته است. با توجه به ضرورت مدرنیزاسیون و دیجیتالی کردن عرصه تجاری، رئیس جمهور بر تشکیل سیستم یکپارچه تحرکات صادرات و رشد تولید علمی مبتنی بر کالاها و اجزای نوآورانه آن متمرکز شد. این موضوع نقش مهمی در فعالیت تجارت خارجی در اقتصاد ملی دارد را ذکر کرد که توسعه تکنولوژیکی تولید و شاخه ها، اشتغال جمعیت و فراوانی بازار داخلی با کالاهای مصرفی را فراهم می کند. در عین حال، پروژه افزایش توان تجاری کشورمان که توسط وزارت تجارت و امور اقتصادی خارجی به همراه برنامه توسعه سازمان ملل بر اساس برنامه چارچوب همکاری با سازمان ملل در طول سال های اجرای برنامه امکان پذیر است. هدف اصلی این پروژه ایجاد شرایط برای افزایش تولیدات مجتمع های تجاری ملی، تقویت سرمایه انسانی به عنوان عامل کلیدی رشد اقتصادی، تنوع صادرات با افزایش ارزش افزوده بالا در ترکیب جایگزینی واردات است. فعالیت های برنامه ریزی شده در این راستا با پیاده سازی سیاست های تجاری، توسعه بخش صادرات با توسعه تنوع تولید، افزایش کیفیت و سطح تکنولوژیکی و توسعه بازارهای جدید است.

و- جذب سرمایه های خارجی :

اجرای برنامه سرمایه گذاری دولت با هدف ارائه نرخ های بالا و بهبود بهره وری از اقتصاد است. در این خصوص جذب سرمایه خارجی اهمیت زیادی برای دستیابی به اهداف برنامه و همچنین ارتقاء بیشتر اصلاحات بازاریابی، تغییرات ساختاری اقتصاد ملی، بهبود مؤلفه نوآورانه در شرایط همگرایی در سیستم تجارت جهانی، توسعه روابط علمی و فن آوری دارد و سیاست سرمایه گذاری دولت، از مزایای رقابتی موجود در بازار ترکمنستان در بازار جهانی استفاده می کند که در ابتدا در دسترس بودن منابع طبیعی، موقعیت جغرافیایی و پتانسیل ترانزیت قرار می گیرد. خلاصه اینکه رئیس جمهور یادآور می شود که سرمایه گذاری

به تولیدات نوآورانه اجازه می دهد تا برنامه ریزی توسعه حوزه های مهمی از اقتصاد ملی، حمایت از محلی از جمله تولیدکنندگان خصوصی، با موفقیت جایگزین واردات و گسترش قابلیت های صادراتی توسط کالاهای تقاضا شده، که منابع رشد هستند. درآمد کشور با پیاده سازی برنامه سرمایه گذاری توسط دولت برای شکل گیری اقتصاد ملی و فراهم آوردن رونق بیشتر کشور، منجر به هدایت فعالیت های بانک امور خارجه اقتصاد خارجی ترکمنستان می شود، که به عنوان نماینده دولت کشور در امور بین الملل جهت جذب سرمایه های خارجی عمل می کند. این بانک تجربه منحصر به فردی همکاری با سازمان های مختلف مالی خارجی در زمینه جذب اعتبارات خارجی در اقتصاد ملی دارد و در سال ۲۰۱۸ در این زمینه بسیار موفق عمل کرده است.

دولت دستورالعمل برای بهبود مکانیزم های توسعه روابط اقتصادی خارجی، جذب سرمایه گذاری و دانش را به مقامات اجرایی ابلاغ کرد. در این دستورالعمل تاکید شده است که سیاست سرمایه گذاری خارجی ترکمنستان باید با توجه به دیدگاه جامع توسعه کشور باشد. با توجه به اهمیت همکاری با سازمانهای مالی و اقتصادی بین المللی در این راستا، رئیس جمهور تاکید که مقامات بایستس در این زمینه توجه نمایند.

ز- توسعه و ارتقاء بخش خصوصی کشور :

توسعه بخش خصوصی و تقویت نقش آن در اقتصاد یکی از وظایف کلیدی استراتژی اقتصادی ترکمنستان است. بخش خصوصی و هدف توسعه مشارکت عمومی و خصوصی اساس اقتصاد هر کشور توسعه یافته است. امروزه در ترکمنستان، تولید توسط تعداد زیادی از شرکت های متوسط و کوچک بخش خصوصی که به طور موفقیت آمیز در صنایع مانند ساخت و ساز، صنایع غذایی، کشاورزی، گردشگری، خدمات، صنعت الکترونیک، منسوجات و تولید دیگر اقلام مشغول فعالیت هستند.

ترکمنستان در سالهای اخیر با اتخاذ سیاست استراتژی توسعه صادراتسیاست درون گرایی اقتصادی و به بیانی استراتژی جایگزینی واردات، مبتنی بر تامین احتیاجات بازار داخل کشور با تولیدات داخلی را دنبال میکند. اینگونه سیاستگذاری جهت توسعه بخش صادرات به جایگزینی واردات مبتنی بر تشویق صادرات با تکیه بر بخش خصوصی است که از مزیت نسبی برخوردار می باشد و امکانات تولیدی را گسترش می دهد.

دولت این کشور با توسل به بخش خصوصی و تقویت این بخش و رونق بخشیدن به سایر بخش های اقتصادی سعی در رهایی از اقتصاد تک محصولی نفت و گاز دارد. براساس برنامه دولتی ترکمنستان، تا سال ۲۰۲۵، سهم بخش غیر دولتی اقتصاد در حجم تولید ناخالص داخلی باید ۷۰ درصد باشد. تولیدکنندگان محلی با جذب سرمایه گذاری های خود مجاز به سرمایه گذاری مشترک با شرکای خارجی هستند.

اتحادیه صنعتگران و تجار ترکمنستان به طور فعال در توسعه تجارت خصوصی در کشور در تلاش هستند. این اتحادیه که بزرگترین سازمان خصوصی کشور در صحنه فعالیتهای اقتصادی، تجاری و فنی است، در سال ۲۰۰۸ تاسیس شده است و طی ۱۱ سال فعالیت خود بیش از ۱۵۰ هزار شغل در شرکت های خصوصی در مناطق مختلف ایجاد نموده است.

در حال حاضر تولید مقادیر کالاهای صادراتی نه تنها برای کاهش حجم کل واردات، بلکه برای کاهش قیمت بلکه ارزان تر کردن کالاها است. برای فعال سازی همکاری های اقتصادی و افزایش حجم صادرات صنعتی توسط بخش خصوصی، از برنامه های ۷ ساله دولت است.

ملاحظات :

برنامه توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور برای هفت سال آینده جهت دستیابی به اهداف توسعه کشور است که با تعیین وظایف دستگاههای اجرایی با رعایت اصول اساسی، تعیین اولویت ها می باشد. علاوه بر این، اقدامات لازم برای انجام این اهداف از جمله بهبود کارایی موسسات اقتصادی صورت گرفته است و وظایف بهبود نظام تنظیم مقررات دولتی و مدرنیزه شدن آن نیز تعیین گردیده است. اصلاحات در تمام بخش های اقتصاد ملی در حال انجام است و همچنان تشکیل تقویت زیرساختها در حوزه صنعتی، اجتماعی و مهندسی ادامه دارد.

بنابه اظهار رئیس جمهور، در گذشته برخی از وقایع اقتصادی بر رشد اقتصادی این کشور تاثیر منفی گذاشتند. از جمله کاهش نرخ رشد اقتصاد جهانی، کاهش قیمت منابع نفتی هیدروکربن در بازارهای جهانی، توسعه اقتصادی نامطلوب اقتصاد کشورهایی که شرکای تجاری و اقتصادی ترکمنستان هستند، نوسانات نرخ ارز، بی ثباتی اوراق بهادار در بازارهای سهام و بعضی حوادث دیگر بوده اند. در این خصوص حرکت ما در اجرای برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی ۷ ساله به نحوی است که تکرار این حوادث کمترین تاثیر را بر رشد اقتصادی و روند رو به رشد توسعه کشور داشته باشد.

بر اساس برنامه تنظیمی، در این راستا همه منابع و توانایی های لازم برای رشد پایدار در اقتصاد ملی و به ویژه توسعه سریع بخش های غیر دولتی اقتصاد مورد استفاده قرار خواهد گرفت، ایجاد اشتغال و تشدید فعالیت بازار بورس مورد تاکید قرار گرفته است.

اقدامات لازم برای بهبود مقررات اقتصاد کلان در شرایط بحران مالی و اقتصادی جهان، برای رسیدن به تعادل این شاخص ها و ادامه اصلاح امور مالی و بانکی نیز در برنامه منظور شده است و حفظ نرخ رشد تولید ناخالص داخلی برای ۷ سال آینده فیمابین ۶/۲ لغایت ۸/۲ برنامه ریزی شده است.

از طرفی اقدام لازم برای حمایت از اولویت های ملی و طرح های علمی و فنی برای تشکیل توسعه صنعتی در اقتصاد کشور ادامه خواهد یافت. اجرای این اهداف، شرایطی را برای افزایش قابل توجه پتانسیل صادرات ایجاد می کند و امکان ایجاد کالاهای جایگزین داخلی بجای واردات همچنین ایجاد صنعت الکترونیک فراهم گردیده است.

علاوه بر این طرح "برنامه توسعه اقتصادی- معیشتی ترکمنستان" برای سال های ۲۰۱۹ لغایت ۲۰۲۵ « نیز تهیه و تدوین گردیده و در این برنامه گنجانده شده است.

تهیه و تنظیم : طاهری - رایزن اقتصادی سفارت

خردادماه ۱۳۹۸

بسمه تعالی

برنامه دولت ترکمنستان جهت ایجاد تحول در بخش خصوصی این کشور

اقتصاد ترکمنستان وابسته به انرژی است و مانند سایر کشورهایی که به فروش ذخایر انرژی متکی اند، در چند سال اخیر در نتیجه افت قیمت جهانی انرژی با وضعیت دشواری مواجه شده، تا جایی که در سال ۲۰۱۷، مشکلات اقتصادی این کشور ابعاد جدیدی به خود گرفته است. طی این مدت ارزش منات - پول ملی ترکمنستان - در برابر ارزهای خارجی به شدت تنزل کرده و هر دلار آمریکا معادل ۱۸ منات است. چنین وضعی موجب شده تا قیمت کالاهای وارداتی به شدت افزایش یافته و خزانه این کشور خالی شود. از طرفی قطع یارانه‌های آب، برق و گاز از سوی دولت نیز موجب نارضایتی عمومی شده است. دولت ترکمنستان با کمک بخش خصوصی و سعی در تقویت این بخش و رونق بخشی به سایر بخش‌های اقتصادی تلاش دارد از اقتصاد تک محصولی - متکی بر نفت و گاز - رهایی یابد. براساس برنامه دولت ترکمنستان، در نظر است تا سال ۲۰۲۰، سهم بخش غیر دولتی در اقتصاد بر حسب حجم تولید ناخالص داخلی به ۷۰ درصد برسد. تولیدکنندگان محلی اجازه یافته اند علاوه بر به کارگیری سرمایه‌های خود، نسبت به سرمایه‌گذاری مشترک با شرکای خارجی مبادرت ورزند. در نتیجه کاهش قیمت جهانی نفت طی سالهای اخیر، ترکمنستان مانند همه کشورهای متکی به ذخایر انرژی، اقتصاد رو به افولی را تجربه می‌کند. جدیدترین راهکار عشق‌آباد برای رهایی از این وضعیت، تقویت بخش خصوصی است. رئیس جمهور ترکمنستان در سال ۲۰۱۸ حکمی را صادر کرد که به موجب آن جهت اجرای دو طرح زیربنایی در داخل این کشور مبلغ سه میلیارد دلار وام به بخش خصوصی اختصاص یافت. رئیس جمهور ترکمنستان به مناسبت دهمین سالگرد تشکیل اتحادیه صنعتگران و تجار ترکمنستان در دیدار با فعالان خصوصی این کشور گفت: سهم بخش خصوصی در تولید ناخالص داخلی بدون در نظر گرفتن بخش نفت و گاز، بالغ بر ۶۲ درصد است و این بخش نقش مهمی در اقتصاد ملی ترکمنستان دارد. بردی‌محمداف در پایان این جلسه حکمی را صادر کرد که به موجب آن مبلغ ۲ و میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار وام به مدت ۲۰ سال با یک درصد سود به بخش خصوصی این کشور برای احداث آزاد راه (اتوبان) «عشق‌آباد- ترکمن‌آباد» اختصاص یافت. شهر ترکمن‌آباد (چارجوی سابق) مرکز استان لباب در شرق ترکمنستان بوده و با عشق‌آباد بیش از ۶۰۰ کیلومتر فاصله دارد.

اقدامات دولت جهت تقویت بخش خصوصی

رئیس جمهور ترکمنستان طی سخنانی پیرامون توانمندسازی بخش خصوصی این کشور اعلام داشت که دولت ترکمنستان در پی افزایش سهم بخش خصوصی در تولید ناخالص داخلی به میزان ۷۰ درصد، بدون در نظر گرفتن عملکرد بخش انرژی و سایر بخش‌های استراتژیک اقتصاد ملی است. به گفته وی، توسعه بخش خصوصی جایگاه ویژه‌ای در برنامه استراتژی اصلاحات اجتماعی و اقتصادی ترکمنستان خواهد داشت.

او همچنین بر حمایت دولت ترکمنستان از برنامه توسعه بخش خصوصی تا سال ۲۰۲۵ تاکید کرد. وی به وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مربوطه و نیز مقامات محلی دستور داد جهت ارائه کمک جامع به کسب و کارهای کوچک و متوسط تلاش نمایند و فهرستی از قوانین موجود با هدف حذف موانع اداری غیر ضروری در صدور مجوز، برگزاری فرآیندهای ثبت

نام در حوزه های مختلف اقتصادی، تسریع در صدور مجوز فعالیت بخش خصوصی، جذب سرمایه گذاری خارجی، ایجاد مناطق آزاد اقتصادی و خصوصی سازی، را مورد اشاره قرار داد.

علاوه بر این، رئیس جمهور ترکمنستان چندین سند پیرامون ایجاد تحرک و کارآفرینی توسط بخش خصوصی به ویژه مصوبه حمایت از پروژه های سرمایه گذاری را امضاء کرد. همچنین سه بانک، یعنی دایخان بانک، بانک صنایع و بانک قره قوم را مجاز به صدور اسناد اعتباری در حوزه های مربوطه نمود. رئیس جمهور همچنین دو مصوبه در خصوص «سرمایه گذاری خارجی (نسخه با اصلاحات)» و «اصلاحات در قانون مالیات ترکمنستان» را نیز امضا کرد. در این راستا، به وزارت دادگستری سه ماه مهلت داده شد که آیین نامه و مقررات مربوط به این قوانین را جهت ارائه و تصویب در هیئت دولت آماده نماید.

علاوه بر این رئیس جمهور ترکمنستان طی حکمی، مبلغ ۶۰۰ میلیون دلار وام به مدت ۱۱ سال با سه درصد سود در اختیار بخش خصوصی این کشور جهت اجرای طرح مجتمع تولیدی مجتمع معدنی و کود «پتاسیم» در معدن واقع در استان «لیاب» در شرق ترکمنستان تخصیص داد.

همچنین بردی محمداف برنامه دولتی «حمایت از بخش کوچک و متوسط کارآفرین در ترکمنستان برای سال های ۲۰۱۸ و ۲۰۲۴ میلادی» و نیز طرح ایجاد «سندوق دولتی توسعه بخش خصوصی در ترکمنستان» را امضاء کرد که به موجب آن تسهیلات مختلف و همه جانبه دولتی اعم از اختصاص وام، کمک فنی، اختصاص زمین و غیره به فعالان بخش خصوصی این کشور ارائه خواهد شد.

رئیس جمهوری ترکمنستان در مورد وضعیت کنونی بخش خصوصی این کشور، گفت: «در حال حاضر در ترکمنستان ۱۸ هزار واحد تولیدی بخش خصوصی فعال هستند که در آن بیش از ۱۵۰ هزار نفر در استان های پنجگانه این کشور، مشغول به کار هستند و در مجموع ۶۰۰ طرح بزرگ دیگر را نیز در دست اجرا دارند». وی ضمن تاکید بر حمایت و پشتیبانی قاطع دولت از توسعه و گسترش بخش خصوصی در این کشور، از کارآفرینان و صاحبان صنایع دعوت کرد تا سهم ارزنده ای در تولید ملی، به کارگیری فناوری های نوین و تولید کالاهای مرغوب با تمرکز بر صادرات ایفاء نمایند.

اعلام آمادگی و اقدامات بخش خصوصی

«آلکساندر دادایوف» رئیس اتحادیه صنعتگران و تجار ترکمنستان نیز در پاسخ به دعوت رئیس جمهوری این کشور اعلام آمادگی کرد که کارآفرینان بخش خصوصی آماده هستند هر گونه طرح های بزرگ زیربنایی و تولیدی را برعهده گرفته و توان صادراتی این کشور را افزایش دهند.

بدنبال اعلام آمادگی این اتحادیه، نمایشگاه چند منظوره ای برای ارائه دستاوردها و ابتکارات تجاری در ۱۸۰ غرفه در ماه مارس سال ۲۰۱۹ در عشق آباد برگزار شد و بسیاری از شرکت های بزرگ ساخت و ساز و تولیدکنندگان، توزیع کنندگان و تامین کنندگان تجهیزات کارآمد و نوآورانه و فناوری های پیشرفته که در بازار ترکمنستان سابقه طولانی دارند نیز در نمایشگاه فوق حضور یافتند. علاوه بر این کنفرانسی از سوی اتحادیه فوق الذکر به عنوان بخشی از نمایش دستاوردهای کارآفرینان ترکمنستان برگزار شد و بازرگانان ترکمن درباره توسعه نوآورانه بنگاه های اقتصادی در کشور و راه های افزایش سهم بخش خصوصی در تولید ناخالص ملی به بحث و تبادل نظر پرداختند.

دادایف افزود: شرکت های بخش خصوصی ترکمنستان بیشتر در بازار ساخت و ساز بناهای مختلف، احداث واحدهای صنعتی و بنگاه های تولیدی، تولید مصالح ساختمانی، پتروشیمی، تولید مواد غذایی، مبلمان، شهرسازی، معماری، عمرانی و غیره حضور فعالی دارند و در این زمینه صدها طرح را اجرا کرده و صدها طرح بزرگ را در دست اجرا دارند.

در پایان رئیس اتحادیه صنعتگران و تجار ترکمنستان (UIET) به مجموعه ای از اقدامات صورت گرفته در این کشور برای حمایت از بخش خصوصی و نقش آن در اقتصاد کشور اشاره نمود که از جمله میتوان به توسعه ظرفیت‌های صادراتی واحدهای تجاری بخش خصوصی، ایجاد سرمایه گذاری مشترک و تعامل با سرمایه گذاران خارجی اشاره کرد. در این راستا اقداماتی جهت افزایش فعالیت و سرمایه گذاری شرکتهای کوچک و متوسط در کشور انجام شده است و تا سال ۲۰۱۸، بیش از ۱۰۱۵ شرکت در زیرمجموعه این اتحادیه در بخشهای کشاورزی و صنعتی فعال شده اند.

این شرکت های محلی بر تولید طیف وسیعی از محصولات کشاورزی، غذایی، صنعتی و ساختمانی متمرکز شده اند تا نیازهای بازار کشور را برآورده سازند. حدود ۵۹۷ شرکت در بخش صنعت فعال هستند و در زمینه تولید مصالح ساختمانی، پارچه و فرش، مواد شیمیایی، محصولات فلزی، مبلمان، صنایع دستی، صنایع دستی، محصولات شیشه ای و محصولات پلی اتیلن و پلاستیک برای پاسخگویی به تقاضای داخلی و خارجی بازارهای خارجی فعالیت دارند. بقیه ۴۱۸ شرکت عضو این اتحادیه نیز در بخشهای کشاورزی و خدماتی مشغول فعالیت هستند.

ملاحظات :

- علیرغم آنکه بیش از ۲۷ سال از استقلال ترکمنستان می‌گذرد، اقتصاد اینکشور همچنان دولتی بوده و از فساد اقتصادی، سیستم ضعیف و بسته اقتصادی، ناکارآمدی سیستم پولی و بانکی، عدم نقش‌آفرینی موثر بخش خصوصی در اقتصاد کشور، استفاده ناکارآمد از منابع و کندی انجام اصلاحات بازار مالی و اقتصادی رنج می‌برد. گزارش بانک جهانی حاکی از آن است که رشد اقتصادی این کشور از ۱۱ درصد در سال ۲۰۱۴ به ۶/۲ درصد در سال ۲۰۱۸ کاهش یافته است.

- بر اساس آمارهای ارائه شده در حال حاضر سهم بخش خصوصی در تولید ناخالص داخلی ترکمنستان تقریباً ۴۰ درصد است و دولت این کشور قصد دارد سهم بخش خصوصی از تولید ناخالص داخلی را تا پایان برنامه هفت ساله یعنی سال ۲۰۲۵ تا ۷۰ درصد افزایش دهد. در این راستا توسعه پویای بخش خصوصی در زمینه تجارت، خدمات، کشاورزی، و تولید مواد غذایی در دستور کار دولت قرار دارد.

- ترکمنستان در سالهای اخیر با اتخاذ سیاست استراتژی توسعه صادرات سیاست درون‌گرایی اقتصادی و به بیانی استراتژی جایگزینی واردات، با هدف تامین احتیاجات بازار داخل کشور از طریق تکیه بر تولیدات داخلی را دنبال کرده است. این‌گونه سیاستگذاری‌ها چنانچه با تقویت بخش خصوصی برای توسعه صادرات به ویژه در کالاهایی که این کشور در آنها دارای مزیت نسبی است، می‌تواند قرین موفقیت بوده و تقویت تولید در ترکمنستان کمک نماید. البته موفقیت اجرای سیاست خصوصی سازی به عملکرد دستگاههای دولتی ارتباط وثیقی دارد و این دولت زمانی میتواند در این امر موفق شود که برنامه مورد نظر و مصوبات توسعه بخش خصوصی را به طور دقیق اجرا نماید.

- به عقیده کارشناسان، ترکمنستان و سایر کشورهای حوزه آسیای مرکزی راهی جز اصلاحات گسترده و توجه جدی به حضور مردم در اقتصاد ندارند. مهمترین تهدید از ناحیه اقتصاد متوجه این کشورها است. یک کارشناس ارشد بانک جهانی، چندی پیش با تاکید بر ضرورت اصلاحات گسترده در کشورهای آسیای مرکزی بویژه روند روبه رشد خصوصی سازی، هشدار داد: این کشورها اگر نسبت به انجام اصلاحات گسترده اقتصادی اقدام نکنند و اقتصاد خود را به سوی خصوصی سازی سوق ندهند، شاهد مشکلات عدیده ای در حوزه اقتصادی خواهند بود.

تهیه و تنظیم : طاهری رایزن اقتصادی

سفارت

خردادماه ۱۳۹۸